

Wyrok z dnia 6 lutego 2001 r.

II UKN 221/00

Przepis art. 442 § 2 KC ma zastosowanie, gdy zostanie wykazane, że szkoda jest następstwem czynu określonego w kodeksie karnym jako zbrodnia lub występki.

Przewodniczący SSN Maria Tyszel, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Jerzy Kuźniar.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2001 r. sprawy z wniosku Sławomira P. przeciwko Polskim Kolejom Państwowym - Zakładowi Taboru w K. o rentę uzupełniającą, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24 listopada 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 21 lipca 1999 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi oddalił powództwo Sławomira P. przeciwko Polskim Kolejom Państwowym - Zakładowi Taboru w K. o rentę z tytułu utraty zdolności do pracy w charakterze maszynisty. Sąd ustalił, że powód stał się niezdolny do pracy po tym, jak pozwany polecił mu wykonywanie wymagającej znacznego wysiłku pracy zastępczej przy myciu lokomotywy. Miało to miejsce po raz pierwszy w lipcu 1990 r., kiedy powód zaczął odczuwać dolegliwości lewej nogi i był z tego powodu hospitalizowany. Po leczeniu uzyskał zaświadczenie lekarskie z marca 1992 r. zezwalające na wykonywanie pracy maszynisty z ograniczeniem stania i chodzenia. Po badaniu okresowym we wrześniu 1992 r. stwierdzono pierwszą kategorię zdrowia bez jakichkolwiek przeciwwskazań. W grudniu 1992 r. przełożony powoda Jan N. skierował go ponownie do pracy zastępczej znając treść obu zaświadczeń lekarskich. Orzeczeniem lekarskim z dnia 6 stycznia 1994 r. powód został uznany za niezdolnego do pracy na

stanowisku maszynisty, a następnym orzeczeniem z dnia 17 marca 1994 r. został zaliczony do III grupy inwalidów.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 28 lutego 1995 r. Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi zasądził od pozwanego na rzecz powoda zadośćuczynienie za doznaną krzywdę i odszkodowanie. Roszczenie o rentę z tytułu zmniejszenia możliwości zarobkowych powód zgłosił w niniejszej sprawie. Roszczenie to uległo zdaniem Sądu trzyletniemu przedawnieniu na podstawie art. 442 § 1 KC. Nie ma podstaw do przyjęcia dziesięcioletniego terminu przedawnienia określonego w art. 442 § 2 KC, liczonego od daty wyrządzenia szkody, bowiem przełożonemu powoda nie można przypisać przestępstwa.

Apelacja powoda od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi z dnia 24 listopada 1999 r. [...]. Sąd Apelacyjny uznał za prawidłowe ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i podzielił jego pogląd prawny.

Wyrok ten zaskarżył kasacją powód i wskazując jako podstawę kasacji naruszenie prawa materialnego przez niezastosowanie art. 442 § 2 KC wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi do ponownego rozpoznania. Zdaniem powoda Sąd Apelacyjny pominął fakt, że działanie przełożonego Jana N. wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 191 § 2 dawnego Kodeksu karnego. Ustalony stan faktyczny dawał podstawę do takiej kwalifikacji, zwłaszcza że podstawą zasądzenia zadośćuczynienia w poprzednim postępowaniu było uznanie ewidentnej winy przełożonego powoda. Znalazło to wyraz w uzasadnieniu wyroku, gdzie Sąd stwierdził, że przełożony zlekceważył prośbę powoda i zaświadczenie lekarskie zakazujące mu określonego rodzaju pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 442 § 2 KC jest nieuzasadniony. Przepis ten stanowi, że jeżeli szkoda wynika ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dziesięciu od dnia popełnienia przestępstwa. Określenie „szkoda wynika ze zbrodni lub występku” oznacza, że przepis ten ma zastosowanie, gdy szkoda jest następstwem czynu, określonego w Kodeksie karnym jako zbrodnia lub występki, którego jednym ze znamion jest skutek przestępczy. Chodzi o takie przestępstwo, w którym wyrządzenie szkody na osobie sprawca

obejmuje swoim zamiarem (wina umyślna) lub przewidywaniem względnie powinnością przewidywania (wina nieumyślna). W przypadku dochodzenia naprawienia szkody na osobie, zastosowanie przepisu art. 442 § 2 KC uzależnione jest od wykazania popełnienia przestępstwa, którego skutkiem jest spowodowanie uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia lub śmierci.

Przepis art. 191 § 1 Kodeksu karnego obowiązującego w czasie wyrządzenia szkody stanowi, że kto będąc w zakładzie pracy odpowiedzialny za bezpieczeństwo i higienę pracy, nie dopełnia wynikającego stąd obowiązku i przez to naraża pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia podlega karze. Przepis 191 § 2 przewiduje karę w przypadku, gdy sprawca działa nieumyślnie. Na ten ostatni przepis powód powołuje się w kasacji twierdząc, że ustalony stan faktyczny jest wystarczającą podstawą do uznania popełnienia przestępstwa. Zarzut ten jest nieuzasadniony. Udowodnienie naruszenia przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przez zlekceważenie treści zaświadczenia lekarskiego uzasadnia uznanie winy osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo pracy, czego konsekwencją jest odpowiedzialność zakładu pracy. Jednakże wina w zakresie naruszenia przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy nie wyczerpuje jeszcze dyspozycji omawianego przestępstwa. Powinno być objęte świadomością osoby naruszającej przepisy, że skutkiem tego naruszenia jest narażenie na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia. Konstrukcja przestępstwa popełnionego z winy nieumyślnej w postaci niedbalstwa polega na tym, że sprawca nie przewiduje skutków swego działania lub zaniechania, lecz może i powinien je przewidzieć. Treść zaświadczenia lekarskiego, stwierdzającego jedynie pewne ograniczenia przy zachowaniu zdolności do pracy, nie dawała przełożonemu powoda podstaw do przewidywania, że dopuszczenie powoda do pracy zastępczej narazi go na bezpośrednie niebezpieczeństwo ciężkiego rozstroju zdrowia. Skutek taki zresztą nie nastąpił, gdyż powód doznał rozstroju zdrowia nie bezpośrednio po poleceniu wykonywania pracy zastępczej, lecz po pewnym czasie w wyniku rozwoju zmian chorobowych. W niekwestionowanym stanie faktycznym nie można uznać, że szkoda poniesiona przez powoda jest wynikiem przestępstwa, nie ma zatem zastosowania przepis art. 442 § 2 KC.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy w oparciu o przepis art. 393¹² KPC oddalił kasację jako pozbawioną usprawiedliwionych podstaw.

